

Tjänsteställe, handläggare
Juridik och Informationssäkerhet, Sara
Stenman

Sammanträdesdatum Beteckning
2024-02-28 Dnr: 23RS11324

Er beteckning: SOU
2023:56

Regeringskansliet, Socialdepartementet
Regeringskansliet
103 33 Stockholm

Svar på remiss – Utredningen om författningsberedskap inför framtida pandemier, SOU 2023:56

Region Örebro län har beretts möjlighet att svara på remissen Några smittskyddsåtgärder inom socialtjänsten och socialförsäkringen som utgör slutbetänkande av Utredningen om författningsberedskap inför framtida pandemier.

Författningsförslag om flyttning utan samtycke

Erfarenheter från covid-19 pandemin visar tydligt, vilket också beskrivs i kap. 2 i utredningen, att förbättringsåtgärder på andra områden kommer att ha större positiv effekt på smittskyddet i en kommande epidemi eller pandemi än ytterligare smittskyddsåtgärder som med tvång kan vidtas mot enskilda. Det är också smittskyddsläkarens och Region Örebro läns uppfattning.

Vidare visar exempelvis erfarenheter från pandemin på mycket stora skillnader mellan kommuner i vilken utsträckning besöksförbud beslutades, samt att vissa kommuner införde besöksförbud som stred mot lag. Region Örebro län anser därför att författningsförslaget om flyttning bör formuleras betydligt skarpare avseende i vilken situation en flytt kan aktualiseras och vilka åtgärder som i så fall ska vara uttömda innan ett sådant beslut fattas. Vidare bör, i de fall det är möjligt att isolera personen i det egna boendet och det bedöms som ett bättre alternativ för den enskilda, den åtgärden vidtas i stället för att flytta personen.

Region Örebro län ifrågasätter också att ett beslut om flyttning per automatik innebär besöksförbud. I stället bör det alltid göras en individuell prövning om en person som hålls åtskild av smittskyddsskäl kan ta emot besök eller ej. Precis som utredningen påpekar syftar den föreslagna bestämmelsen om

flyttning främst till att skydda andra personer som bor på boendena. I förekommande fall rör det sig också sannolikt om personer som har ett mycket stort behov av kontakt med en nära anhörig. En anhörig bör, på samma sätt som personal, i de flesta fall kunna hantera skyddsutrustning på ett sådant sätt att smittspridning inte sker i samband med besök.

Utredning förslår att det ska vara smittskyddsläkaren som beslutar om flyttning som extraordinär smittskyddsåtgärd. Författningsförslaget innebär att en flytt ska kunna genomföras så snabbt som möjligt och att beslutet ska gälla omedelbart. Smittskyddsläkarnas arbetsbelastning under covid-19 pandemin var extraordinär. Att införa författningsändringar som innebär att beslut kan behöva tas nattetid och under jourtid av smittskyddsläkaren, som i de flesta regioner inte har beredskap, och som under en epidemi eller pandemi redan är mycket hårt belastad, är inte önskvärt. Utredningen bedömer att det sannolikt skulle röra sig om få beslut baserat på att det under covid-19 pandemin endast togs beslut om tvångsisolering i tre fall. Enligt utredningen är dock författningsförslaget om flyttning inte skrivet på ett lika skarpt sätt som isolering i 5 kap. 1 § smittskyddslagen (2004:168). Region Örebro län menar i stället att arbetsbördan skulle kunna bli betydande och att smittskyddsläkaren under en pandemi bör arbeta mer övergripande i stället för att under jourtid lägga kraft och tid på enskilda operativa beslut som skulle kunna utföras av andra funktioner.

För att korrekt kunna avgöra behovet av isolering är det mycket viktigt att det underlag som ska ligga till grund för beslutet är av god kvalitet och inkluderar en medicinsk bedömning, där förutsättningarna sannolikt kommer skilja sig åt mellan kommuner och olika boendeformer. En patientansvarig läkare vid ett boende eller jourhavande distriktsläkare under jourtid, är den som sannolikt har bäst möjlighet att göra en medicinsk bedömning av personen och situationen inom den aktuella boendeformen. Det bör övervägas om ett tillfälligt beslut om flyttning utan samtycke skulle kunna fattas av en sådan läkare. Med ett underlag av god kvalitet som inkluderar medicinsk bedömning kan sedan det tillfälliga beslutet underställas smittskyddsläkare eller biträdande smittskyddsläkare som fastställer eller upphäver beslutet. En liknande ordning med beslutsfattande i två led finns i regel i tvångslagstiftningen.

Provtagning på SoL- och LSS-boenden

Utredningens bedömning är att det finns nödvändigt lagstöd för att erbjuda och utföra provtagning av personer som bor i boenden enligt SoL eller LSS, och att det inte bör införas en ytterligare möjlighet i smittskyddslagen att förena provtagning med tvång utan misstanke om allmänfarlig sjukdom.

Region Örebro län instämmer i denna bedömning.

Överväganden om smittbärrpenning

I utredningen konstateras att den ersättning som smittbärrpenning innebär har fyllt en viktig funktion under covid-19 pandemin bl.a. när det gäller att ge ekonomisk trygghet, men att förmånen endast stod för en liten del av de ökade socialförsäkringsutgifterna under covid-19 pandemin. Utredningen anser därför att ett samlat grepp måste tas om socialförsäkringen vid krig, krigsfara och allvarliga fredstida kriser och att smittbärrpenningen under en pandemi bör omfattas av uppdraget till en sådan utredning. Region Örebro län instämmer i utredningens bedömning. Möjligheten till ekonomisk kompensation för förlorad arbetsinkomst bidrog sannolikt till ökad efterlevnad av smittskyddsrekommendationer och därmed till en minskad smittspridning. De lättnader som gjordes avseende vilka intyg som behövde bifogas en ansökan om smittbärrpenning fyllde också en viktig funktion.

För Region Örebro län

Andreas Svahn
Regionstyrelsens ordförande

Rickard Simonsson
Regiondirektör